

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annettua lakia muutettavaksi siten, että urheilun lajiliitot voisivat nykyistä paremmin valvoa urheilijoiden pakollisen tapaturma- ja eläketurvan järjestämistä. Vakuutuslaitosten olisi ilmoitettava lajiliitoille niiden alaisten urheiluseurojen ja muiden urheilutoimintaa harjoittavien yhteisöjen urheilijoille ottaman pakollisen vakuutuksen alkamisesta sekä vakuutuksen päät-

tymisestä kesken pelikauden. Vakuuttamisvelvollisuuden syntymistä koskevan urheilijatulon alaraja ehdotetaan myös korotettavaksi 9 600 euroon vuodessa tai lajin sitä lyhyemmän pelikauden aikana. Lakiin lisättäisiin myös urheilijoiden korvausasioiden käsittelyä vakuutuslaitoksessa koskevat säännökset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Urheilijoihin ei sovelleta urheiluun liittyvien erityispiirteiden vuoksi yleistä työeläke- ja tapaturmavakuutuslainsäädäntöä. Sellaisten urheilijoiden sosiaaliturva, jotka saavat pääasiallisen toimeentulonsa urheilemisesta, on järjestetty heinäkuun 1 päivänä 2000 voimaan tulleella lailla urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta (575/2000). Laki koskee urheilijaa, joka saa urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella urheilemisesta veronalaista palkkaa 9 526,16 euroa vuodessa tai pelikaudessa. Seuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä tällaiselle urheilijalle mainituksa laissa tarkoitettu tapaturma- ja eläkevakuutus siihen saakka, kunnes urheilija täyttää 38 vuotta. Urheilijan, jolla ei ole tällaista sopimusta (yksilöurheilija), mutta joka saa urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 9 526,16 euroa, on järjestettävä itse vastaava vakuutusturva.

Tapaturmaturva kattaa työkyvyttömyyden aiheuttamasta ansionmenetyksestä maksettavan tapaturmaeläkkeen, urheilija kuoleman johdosta maksettavan perhe-eläkkeen sekä muut tapaturmavakuutuslain (608/1948) 2 luvussa mainitut etuudet, kuten haittarahan ja haittalisän sekä kuntoutuksen uuteen ammattiin, mikäli urheilija ei pysty urheiluvamman vuoksi enää jatkamaan urheilemista. Työkyvyttömyydestä maksettavaa päivärahaa ei urheilijalle suoriteta. Lisäksi turva käsittää vanhuuseläkevakuutuksen, jota varten vakuuttamisvelvollisen on suoritettava vakuutusyhtiölle vakuutusmaksuna 4,5 % vakuutuksen perusteena olevasta palkasta.

Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukaan vakuutettuja urheilijoita oli vuonna 2005 yhteensä noin 1 000. Määrästä on jääkiekkoilijoita 580, jalkapalloilijoita 280, kori- ja pesäpalloilijoita molempia

noin 50 ja lentopalloilijoita noin 20. Lisäksi vakuutettuna oli 20 yleisurheilijaa ja yksittäisiä muiden lajien edustajia. Vakuuttamisen alarajan ylittävien urheilijoiden vakuutuksen perusteena oleva palkkasumma oli vuonna 2005 vajaa 29 905 000 euroa. Laskennallinen keskiansio urheilijaa kohden oli noin 40 500 euroa vuodessa. Ansiotaso vaihtelee merkittävästi lajeittain ja urheilijakohtaisesti. Korkeimmat laji- ja urheilijakohtaiset ansiot ovat jääkiekossa, jossa lisäksi ulkomaisten pelaajien keskiansiotaso on lähes kaksikertainen kotimaisiin pelaajiin nähden. Korvattavia tapaturmia oli vuonna 2005 yhteensä 1 209 kappaletta, joista valtaosa aiheutti vain ohimeneviä vammoja.

Urheilijoiden vakuuttamisvelvollisuuden alarajaa koskeva euromäärä ei ole sidottu indeksiin. Se on yleisen palkka- ja hintatason nousun vuoksi osaltaan lisännyt vakuuttamisen piiriin kuuluvien urheilijoiden määrää. Vakuuttamisen alaraja ehdotetaan nostettavaksi 9 600 euroon.

Lain mukaan urheilun lajiliiton tai muun kilpailutoiminnasta vastaavan yhteisön on huolehdittava, että sen piirissä harjoitettavaan kilpailutoimintaan osallistuvat urheiluseurat ja muut urheilutoimintaa harjoittavat yhteisöt sekä urheilijat järjestävät lailla säädetyn vakuutusturvan. Tätä varten lajiliitoilla ja yhteisöillä on oikeus saada Tapaturmavakuutuslaitosten liiton urheilijoista ja vakuutuslaitosten osallistujista pitämästä rekisteristä tieto vakuutetuista urheilijoista. Urheiluseuran ja yhteisön on ilmoitettava lisäksi vuosittain asianomaiselle lajiliitolle mainitun lain piiriin kuuluvien urheilijoiden lukumäärä.

Nykyinen laki ei mahdollista lajiliitoille valvonnan tehokkuuden kannalta riittävän nopeaa tiedon saantia silloin, kun vakuutusturvan järjestäminen laiminlyödään seuran taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Korkein oikeus on 22 päivänä joulukuuta 2005 antamassaan tuomiossa nro 3222 (D:nro 1 (15) S2004/15) katsonut, ettei maksukyvyttömän

jääkiekkoseuran hallituksen jäsen myöskään ollut henkilökohtaisessa vastuussa vahingosta, joka aiheutui seuraan kuuluville pelaajille sen seurauksena, että seura oli laiminlyönyt järjestää pelaajille urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukaisen vakuutusturvan.

Jotta urheilijoiden sosiaaliturva ei heikkenisi vakuutusturvan järjestämisen laiminlyönnin seurauksena, ehdotetaan lajiliittojen tiedonsaantioikeuden parantamista. Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiöiden olisi ilmoitettava kuukauden kuluessa pelikauden alkamisesta lajiliitolle liittoon kuuluvan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön vakuutuksen alkamisesta sekä vakuutukseen kuuluvien urheilijoiden suostumuksella heidän nimensä ja henkilötunnuksensa.

Ilmoitus olisi tehtävä vastaavalla tavalla myös vakuutuksen alkamisesta ja päättymisestä kesken vakuutuskauden. Viimeksi mainituissa tapauksissa ilmoitus olisi tehtävä viipymättä ja viimeistään kuukauden kuluessa vakuutuksen alkamisesta ja vakuutuksen irtisanomisesta tai sen päättymisestä ilman irtisanomista.

Lajiliittojen saamien tietojen salassapitovelvollisuuden osalta tulevat sovellettaviksi henkilötietolain (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) tietojen salassapitoa ja muuta tietosuojaa koskevat säännökset.

Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvaa koskeva vakuutus otetaan yksityisestä vakuutusyhtiöstä, joka hoitaa myös korvausasian käsittelyyn ja korvauksen maksuun liittyvät tehtävät. Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa ei ole säännöksiä näissä asioissa noudatettavasta menettelystä. Siksi lain 2 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukaisen asian käsittelystä vakuutuslaitoksessa, päätöksen antamisesta, korvauksen maksamisesta, aiheettomasti maksetun korvauksen takaisinperinnästä, saatavan vanhentumisesta, oikeudesta tietojen saantiin ja luovuttamiseen ja tietojen salassapidosta olisi voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Edellä mainituista seikoista säädetään

tapaturmavakuutuslain 4, 5 ja 8 luvussa.

Tapaturmaeläkkeen ja urheilijan jälkeen maksettavan perhe-eläkkeen perusteena on urheilemista koskevan sopimuksen perusteella saatu veronalainen palkka vuodessa tai pelikaudessa. Muutoin korvaus määräytyy soveltuvien osin siten kuin tapaturmavakuutuslain 2 luvussa säädetään. Tapaturmavakuutuslakia muutettiin tammikuun 1 päivänä 2005 voimaan tulleella lailla tapaturmavakuutuslain muuttamisesta (1358/2004). Sillä otettiin tapaturmavakuutuslain 2 lukuun säännökset vakuutuslaitoksen velvollisuudesta maksaa julkiselle terveydenhuollolle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 13 a §:n mukaan määräytyvä maksu tapaturma- ja liikennevahinkopotilaan hoidon ja lääkinällisen kuntoutuksen tuottamisesta aiheutuneista kustannuksista eli niin sanottu täyskustannusmaksu. Täyskustannusmaksu ei koske pysyvää laitoshoidoa. Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 2 §:n 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen korvaus määräytyisi edelleen tapaturmavakuutuslain 2 luvun säännösten mukaan lukuun ottamatta luvun 16 §:n 1 momentin 1 kohdassa sekä 16 a, 17 ja 17 a §:ssä säädettyä päivärahaa.

Urheilun työeläketurva on järjestetty pakollisesta työeläketurvasta poikkeavalla tavalla. Työeläkejärjestelmän ja kansaneläkejärjestelmän tehtävänä on yhdessä antaa turva vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain johdosta valtaosa urheilijan turvasta tulee tapaturmavakuutuksen perusteella. Urheilijoilla on urheilu-uransa jälkeisen työuran aikana mahdollisuus kartuttaa omaa eläketurvaa työntekijänä tai yrittäjänä. Urheilijalla on myös mahdollisuus rahastoida osa urheilusta saamastaan tulosta käytettäväksi urheilu-uran päättymisen jälkeen. Hallitus on tietoinen, että urheiluseurat ja muut urheilutoimintaa harjoittavat yhteisöt eivät maksa työnantajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksua. Maksuvelvollisuus koskee kuitenkin urheilijaa. Pakollisen sairausvakuutusmaksun ulottaminen urheilutoimintaan myös työnantajavelvoitteiden osalta on perusteltua. Hallituk-

sen tarkoituksena on, että tätä koskeva selvitys valmistellaan vuoden 2007 aikana.

2. Esityksen vaikutukset

Esitys parantaa urheilijoiden sosiaaliturvan toteutumista lisäämällä lajiliittojen mahdollisuuksia puuttua asianomaisen liiton kilpailusääntöjen mahdollistamalla tavalla nykyistä varhaisemmassa vaiheessa vakuutusturvan järjestämistä koskeviin laiminlyönteihin. Ehdotetun muutoksen tehokkuuteen vaikuttaa viime kädessä se, kuinka nopeasti vakuutusyhtiöt päättävät vakuutuksen vakuutusmaksua koskevien laiminlyöntien vuoksi.

Vakuuttamisvelvollisuuden alarajan nostaminen vähentää vähäisessä määrin urheiluseurojen vakuutusturvan järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistu-

neet Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön SAK:n, Jääkiekon SM-Liiga oy:n, Suomen Jääkiekkoilijat ry:n, Jalkapallon Pelaajayhdistyksen ja Suomen Liikunta ja Urheilu r.y:n, edustajat. Valmistelun yhteydessä on kuultu Jalkapallon Veikkausliigan, Suomen Palloliitto SPL ry:n, Suomen jääkiekkoliitto r.y:n, Verohallituksen ja Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjolan edustajia.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Lain 1 §:n nykyistä korkeampaa vakuuttamisrajaa ei sovellettaisi lain voimaan tullessa kesken olevaan pelikauteen, vaan vasta voimaantumisen jälkeen alkavaan uuteen pelikauteen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta 16 päivänä kesäkuuta 2000 annetun lain (575/2000) 1 § ja 2 §:n 2 momentti, sekä
lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Jos urheilijan ja urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa urheilemisesta veronalaista palkkaa vuodessa tai vuotta lyhyemmässä pelikaudessa vähintään 9 600 euroa, urheiluseuran tai muun yhteisön on järjestettävä urheilijalle 38 ikävuoden täyttämiseen saakka vakuutuksella tämän lain mukainen turva tapaturman ja vanhuuden varalta.

Jos urheilija, jolla ei ole 1 momentissa tarkoitettua sopimusta, saa urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 9 600 euroa, hänen on järjestettävä vakuutuksella itselleen 1 momentissa tarkoitettu turva.

2 §

Tapaturmaturva

Työkyvyttömyydestä maksettavan tapaturmaeläkkeen ja urheilijan kuoleman johdosta maksettavan perhe-eläkkeen perusteena käytetään 4 §:n mukaista vakuutuksen perusteena olevaa palkkaa tai tuloa. Korvaus ja sen saamisen edellytykset määräytyvät muutoin tapaturman sattumisvuoden perusteella siten kuin tapaturmavakuutuslain (608/1948) 2 lu-

vussa ja 60 §:n 1 momentissa säädetään. Tällöin ei kuitenkaan sovelleta, mitä tapaturmavakuutuslain 16 §:n 1 momentin 1 kohdassa sekä 16 a, 17 ja 17 a §:ssä säädetään. Tämän lain mukaisen asian käsittelystä vakuutuslaitoksessa, päätöksen antamisesta, korvauksen maksamisesta, aiheettomasti maksetun korvauksen takaisinperinnästä, saatavan vanhentumisesta, oikeudesta tietojen saantiin ja luovutukseen sekä tietojen salassapidosta on lisäksi voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaisissa säädetään.

5 §

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja vakuutuslaitoksen tehtävät

Vakuutuslaitoksen on ilmoitettava vuosittain viimeistään kuukauden kuluttua urheilulajin pelikauden alkamisesta lajiliitolle 6 §:ssä säädettyä tehtävää varten lajiliittoon kuuluvan urheiluseuran ja muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön tämän lain mukaisen vakuutuksen alkamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä vakuutukseen kuuluvien urheilijoiden suostumuksella heidän nimensä ja henkilötunnuksensa. Vakuutuslaitoksen on vastaavasti tehtävä ilmoitus lajiliitolle myös vakuutuksen alkamisesta ja päättymisestä kesken pelikauden. Ilmoitus on tällöin tehtävä

vä viipymättä ja viimeistään kuukauden kulluttua vakuutuksen alkamisesta tai irtisanomisesta tai vakuutuksen päättymisestä ilman irtisanomista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Tämän lain 1 §:ää sovelletaan pelikauteen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Tuula Haatainen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta 16 päivänä kesäkuuta 2000 annetun lain (575/2000) 1 § ja 2 §:n 2 momentti, sekä lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Jos urheilijan ja urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa urheilemisesta veronalaista palkkaa vuodessa tai pelikaudessa vähintään 9 526,16 euroa, urheiluseuran tai muun yhteisön on järjestettävä urheilijalle siihen saakka, kun hän täyttää 38 vuotta, vakuutuksella sellainen turva tapaturman ja vanhuuden varalta kuin tässä laissa säädetään.

Jos urheilija, jolla ei ole 1 momentissa tarkoitettua sopimusta, saa urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 9 526,16 euroa, hänen on järjestettävä vakuutuksella itselleen 1 momentissa tarkoitettu turva.

2 §

Tapaturmaturva

Työkyvyttömyydestä maksettavan tapaturmaeläkkeen ja urheilijan kuoleman johdosta maksettavan perhe-eläkkeen perusteena käytetään 4 §:n mukaista, vakuutuksen perusteena olevaa palkkaa tai tuloa. Korvaus ja sen saamisen edellytykset määräytyvät muutoin tapaturman sattumisvuoden perusteella soveltuvien osin siten kuin tapaturmavakuutuslain (608/1948) 2 luvus-

Ehdotus

1 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Jos urheilijan ja urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa urheilemisesta veronalaista palkkaa vuodessa tai vuotta lyhyemmässä pelikaudessa vähintään 9 600 euroa, urheiluseuran tai muun yhteisön on järjestettävä urheilijalle 38 ikävuoden täyttämiseen saakka vakuutuksella tämän lain mukainen turva tapaturman ja vanhuuden varalta.

Jos urheilija, jolla ei ole 1 momentissa tarkoitettua sopimusta, saa urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 9 600 euroa, hänen on järjestettävä vakuutuksella itselleen 1 momentissa tarkoitettu turva.

2 §

Tapaturmaturva

Työkyvyttömyydestä maksettavan tapaturmaeläkkeen ja urheilijan kuoleman johdosta maksettavan perhe-eläkkeen perusteena käytetään 4 §:n mukaista vakuutuksen perusteena olevaa palkkaa tai tuloa. Korvaus ja sen saamisen edellytykset määräytyvät muutoin tapaturman sattumisvuoden perusteella siten kuin tapaturmavakuutuslain (608/1948) 2 luvussa ja 60 §:n 1 momentis-

sa ja 8 luvun 60 §:n 1 momentissa säädetään. Mainitun 2 luvun 16 §:n 1 momentin 1 kohtaa sekä 16 a, 17 ja 17 a §:ää ei kuitenkaan sovelleta.

sa säädetään. Tällöin ei kuitenkaan sovelleta, mitä tapaturmavakuutuslain 16 §:n 1 momentin 1 kohdassa sekä 16 a, 17 ja 17 a §:ssä säädetään. Tämän lain mukaisen asian käsittelystä vakuutuslaitoksessa, päätöksen antamisesta, korvauksen maksamisesta, aiheettomasti maksetun korvauksen takaisinperinnästä, saatavan vanhentumisesta, oikeudesta tietojen saantiin ja luovutukseen sekä tietojen salassapidosta on lisäksi voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään.

5 §

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja vakuutuslaitoksen tehtävät

Vakuutuslaitoksen on ilmoitettava vuosittain viimeistään kuukauden kuluttua urheilulajin pelikauden alkamisesta lajiliitolle 6 §:ssä säädettyä tehtävää varten lajiliittoon kuuluvan urheiluseuran ja muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön tämän lain mukaisen vakuutuksen alkamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä vakuutukseen kuuluvien urheilijoiden suostumuksella heidän nimensä ja henkilötunnuksensa. Vakuutuslaitoksen on vastaavasti tehtävä ilmoitus lajiliitolle myös vakuutuksen alkamisesta ja päättymisestä kesken pelikauden. Ilmoitus on tällöin tehtävä viipymättä ja viimeistään kuukauden kuluttua vakuutuksen alkamisesta tai irtisanomisesta tai vakuutuksen päättymisestä ilman irtisanomista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Tämän lain 1 §:ää sovelletaan pelikauden, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.